

OFFENTLIGE FINANSER 18. januar 2010

Ufinansierede skattelettelser skabte holdbarhedsproblemet

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Lars Andersen
Direktør

Martin Madsen
Chefanalytiker

Det er ikke krisen, som har skabt det langsigtede hul i de offentlige finanser - det er regeringens ufinansierede skattelettelser forud for valget i 2007, der har skabt det finanspolitiske holdbarhedsproblem.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Chefanalytiker

Martin Madsen

📞 33 55 77 10

Selv om den økonomiske krise i øjeblikket koster de offentlige kasser dyrt, er krisen ikke årsagen til det underliggende underskud i den offentlige økonomi – dét, der i økonomjargon kaldes den finanspolitiske holdbarhed.

At krisen ikke er skurken ses blandt andet ved, at der i 2008 – hvor de offentlige kasser havde et overskud på 60 mia. kr. – alligevel var et minus på den finanspolitiske holdbarhed. Dengang blev de uholdbare offentlige finanser blot midlertidigt sminket af især gunstige konjunkturer og indtægter fra Nordsøolien.

Godt nok har den økonomiske krise betydet en kraftig forværring af de offentlige finanser. I år forventes således et underskud på de offentlige finanser på 95 mia. kr. mod et overskud på 60 mia. kr. i 2008. Alligevel forventes den finanspolitiske holdbarhed, der offentliggøres i Finansministeriets Konvergensprogram i slutningen af januar, at være omtrent på samme niveau som i 2008.

Dermed ikke sagt, at den økonomiske krise ikke koster noget på den finanspolitiske holdbarhed – for det gør den. Og krisen kan da også risikere at blive rigtig dyr, hvis arbejdsløsheden bider sig fast på et højere niveau. Så vil de offentlige underskud blive permanent højere, og så står vi for alvor med et problem.

DEN PRIMÆRE årsag til, at vi i dag står med et finanspolitisk holdbarhedsproblem, er regeringens ufinansierede skattelettelser fra 2007. Hverken krisen, de økonomiske hjælpepakker eller flere plejekrævende ældre har ansvaret for, at de markante reformer af efterløns- og folkepensionsalderen i velfærdsforliget fra 2006 er blevet soldet op.

” Op til valget i 2007 vedtog VKO-flertallet ufinansierede skattelettelser, en forlængelse af skattestoppet og et mindre serviceløft for tilsammen 14 mia. kr. Ud af disse 14 mia. kr. skyldtes de 10 mia. de ufinansierede skattelettelser, som vi fik i 2008 og 2009. Dermed gravede VKO et nyt permanent hul i statskassen kun et år efter, at velfærdsforliget havde lukket hullet.

Finansministeriet dokumenterede i sin publikation 'Mod nye mål – 2015-planen, teknisk baggrundsrapport, december 2007' på side 73, at velfærdsforliget fra 2006 gav merindtægter på ca. 40 mia. kr. og dermed sikrede, at finanspolitikken var holdbar.

Da regeringen og Finansministeriet året efter offentliggjorde 2015-planen var finanspolitikken imidlertid igen uholdbar med 14 mia. kr. – blot ét år efter velfærdsforliget.

HAVDE MAN regnet forkert, siden der blot ét år efter det store velfærdsforlig i 2006 pludselig manglede 14 mia. kr., for at offentlige udgifter og indtægter hang sammen? Nej.

Forklaringen er, at op til valget i 2007 vedtog VKO-flertallet ufinansierede skattelettelser, en forlængelse af skattestoppet og et mindre serviceløft for tilsammen 14 mia. kr. Ud af disse 14 mia. kr. skyldtes de 10 mia. de ufinansierede skattelettelser, som vi fik i 2008 og 2009. Dermed gravede VKO et nyt permanent hul i statskassen kun et år efter, at velfærdsforliget havde lukket hullet.

Dette hul skal nu lukkes ved hjælp af nye arbejdsmarkedsreformer. Regeringens nedsatte derfor en Arbejdsmarkedskommission, som skulle finde de 14 mia. kr. Kommissionen kom med sin rapport i august 2009, hvor hovedforslagene var højere efterløns- og folkepensionsalder og en forkortelse af dagpengeperioden. Som bekendt blev alle kommissionens forslag afvist dagen før, forslagene blev fremlagt. Regningen for de ufinansierede skattelettelser er derfor nu parkeret i børneværelset til kommende generationer.

SIDENHEN ER der sket tre ting, som har påvirket den finanspolitiske holdbarhed:

For det første blev der vedtaget en skattereform i foråret 2009, som ifølge Finansministeriet forbedrede den finanspolitiske holdbarhed med 5½ mia. kr. Den på længere sigt fuldt finansierede skatteaftale bidrager nemlig til at øge beskæftigelsen varigt.

For det andet har den økonomiske krise svækket den finanspolitiske holdbarhed i størrelsesorden 2,5 mia. kr. som følge af højere gæld, hvoraf der skal betales renter. Krisen forklarer imidlertid kun 2,5 mia. kr. ud af hullet på 14 mia. kr., dvs. 14 procent. Krisen risikerer dog at blive langt dyrere, hvis arbejdsløsheden bider sig fast på et højere niveau.

For det tredje er det offentlige forbrug steget med 3 mia. kr. mere end i Finansministeriets seneste opgørelse af den finanspolitiske holdbarhed i 2008. Det trækker i retning af en forringelse af den finanspolitiske holdbarhed.

Det positive bidrag fra skattereformen 'ædes' altså op af krisen og øget offentligt forbrug. Man må derfor forvente, at den finanspolitiske holdbarhed fortsat viser et hul på omtrent 14 mia. kr., når Finansministeriet offentliggør sit nye konvergensprogram i slutningen af januar.

KRISEN FÅR skylden for meget, men det er en falsk melodi at give krisen skylden for det finanspolitiske holdbarhedsproblem. Ligeledes er det en falsk melodi, at flere ældre og færre erhvervsaktive er skyld det i finanspolitiske holdbarhedsproblem, da denne udfordring blev løst med velfærdsforliget i 2006. Den sande melodi er, at man ikke både kan give skattelettelser og øge velfærden. Og slet ikke, hvis man ikke kan få flere i beskæftigelse.

Der blev ført en uansvarlig økonomisk politik op til valget i 2007, hvor der blev delt gaver ud, inden finansieringen var på plads. Derfor er der i dag et hul i finansieringen af fremtidens velfærd.

Analyse i Politiken Debat 18. januar 2010.